

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası	: 2022/1458 - 2023/439
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 15.2.2024/42
Karar Numarası	: 2024/186
Başvuran	: E. Y.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Elazığ 2 No'lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, pandemi önlemleri kapsamında açık ve kapalı görüşlerin askıya alındığı ve başvuranın eş görüşme uygulamasından yararlanamadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Mart 2020 ile Ocak 2022 tarihleri arasında açık ve kapalı görüş haklarının kısıtlandığını, bu süre zarfında 6 ay boyunca hiç görüşe çıkarılmadığını, sonrasında ayda 1-2 kez yalnızca kapalı görüşe çıkarıldığını, açık görüşün ise 20 ay boyunca yaptırılmadığını, Adalet Bakanlığına konuyla ilgili başvuruda bulunduğunu, kısıtlamaların Covid-19 pandemi tedbirleri nedeniyle gerçekleştiği ve tedbir bitiminde hakların iade edileceği cevabı aldığı, tedbirler ortadan kalktığı halde hakların iadesinin gerçekleşmediğini;

b. Mevzuatta düzenlenmesine rağmen kendisine isnat edilen suç türü bakımından eş ile mahrem görüşme ödülünden yararlandırılmadığını, eş görüşmesinin aile yapısının korunmasında büyük önem arz ettiğini, mevcut durumun ulusal ve uluslararası mevzuata aykırılık teşkil ettiğini, konuyla ilgili olarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne dilekçeyle talepte bulunduğunu ancak dilekçesine müspet bir cevap alamadığını, kendisiyle aynı suç grubunda bulunan kişiler ile diğer suçlardan hükümlü ve tutuklu bulunan kişilerin yaptığı eş görüşmelerine ilişkin sayı ve istatistiklerin kendisiyle paylaşılmadığını iddia etmiştir.

3. Elazığ 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın, 25/3/2022 tarihinde Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan kendi Kurumlarına nakil geldiğini; başvuranın açık ve kapalı görüşlerle ilgili belirttiği tarihlerde Kurumlarında barındırılmadığını;

b. Başvuranın müteaddit defalar eş görüşme ödülünden yararlanmak için talepte bulunduğunu, talebinin her defasında İdare ve Gözlem Kurulu Kurulu tarafından reddedildiğini, başvuranın ret kararına karşı İnfaz Hakimliği ile Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunduğunu ancak itirazlarının reddedildiğini, mahpusların eş görüşmesinin ilgili mevzuat uyarınca bir hak olarak değil bir ödül olarak düzenlendiğini, mevzuat uyarınca

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

başvuranın ödül talep etme hakkının olmadığını, bunun yerine kurumda görev yapan servislerin teklifte bulunması gerektiğini ifade etmiştir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte ise; açık ve kapalı görüşlerin yapılamaması iddiasıyla ilgili muhatapının Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü olduğunu belirterek konuya ilişkin iddialarını tekrarlamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Karar türleri” başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: “Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun görevleri arasında İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak olduğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin (i) bendi kapsamında da özgürlüğünden mahrum bırakılanların Kuruma yapmış oldukları başvurular incelenmektedir.

10. Başvuran, Covid- 19 pandemisinin etkili olduğu dönemde açık ve kapalı görüş haklarının kısıtlandığını, tedbirler ortadan kalktığında ise söz verilmesine rağmen haklarının iadesinin gerçekleşmediğini iddia etmektedir.

11. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in “Temel ilkeler” başlıklı 5'inci maddesinin (c) ve (d) bentleri şu şekildedir: “Görüşler kapalı ve açık olmak üzere iki biçimde yaptırılır. Kurum idaresinin uygun göreceği bir hafta açık görüş, ayın diğer haftaları kapalı görüş olmak üzere, hükümlü ve tutuklular bu Yönetmelikte belirtilen yakınları ile haftada bir kez olacak şekilde görüşme yapabilir.”

12. Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerden sorumlu tüm ilgili makamlar özgürlüklerinden yoksun bırakılan herkesin sağlığını ve güvenliğini korumak için mümkün olan tüm önlemleri almalıdır. Bu önlemler, personelin sağlığının ve güvenliğinin korunmasına da katkıda bulunur (Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya

Onurkırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (CPT), Koronavirüs Pandemisi Bağlamında Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılan Kişilere Yönelik Muameleye İlişkin İlkeler Bildirisi). Covid-19 pandemisinin meydana getirdiği olumsuz sonuçlar günlük hayatın pek çok alanında tedbirler alınmasını zorunlu kılmış ve bu bağlamda ceza infaz kurumlarında da pandeminin olumsuz etkilerinin azaltılması adına tedbirler alınması kaçınılmaz olmuştur. Pandeminin etkisinin fazla olduğu dönem için ceza infaz kurumlarında açık ve kapalı görüşlerin askıya alınarak veya bu konuda kısıtlamalara gidilerek mahpuslar arası temasın en aza indirgenmeye çalışılması, virüsün olası yayılmasını önleme ve bununla bağlantılı olarak mahpusların sağlığını ve güvenliğini korumaya yönelik olduğundan makul karşılanabilmektedir. Ayrıca pandemi gibi olağanüstü bazı durumlarda askıya alınan açık ve kapalı görüş haklarının sonradan iade edileceğine imkân veren bir mevzuat hükmü veya resmi bir uygulama da bulunmamaktadır. Sonuç itibarıyla; başvurudaki iddia ve ceza infaz kurumunun uygulaması bir bütün olarak değerlendirildiğinde, açık ve kapalı görüşlerin pandemi döneminde askıya alınmasının mahpusların sağlığını korumaya dönük bir amaç taşıdığından kötü muameleye varan bir uygulama olmadığı değerlendirilmektedir.

13. Başvuranın diğer bir iddiası eş görüşme talebinin Kurum İdaresi tarafından reddedilmesi hususuna ilişkindir. Yapılan evrak incelemesinde, başvuranın müteaddit defalar eş görüşme ödülünden yararlanmak için talepte bulunduğu ancak talebinin her defasında İdare ve Gözlem Kurulu tarafından reddedildiği, buna karşın başvuranın Elazığ İnfaz Hakimliğine itirazda bulunduğu fakat Hakimliğin başvuranın itirazını reddettiği, bunun üzerine başvuranın konuyu Elazığ 1. Ağır Ceza Mahkemesine taşıdığı ancak Mahkemenin başvuranın itirazını reddettiği tespit edilmiştir.

14. Mahpusların kapalı ceza infaz kurumlarında tutulma hali, bir kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakan diğer tüm tedbirler gibi, mahpusların özel ve aile hayatına doğal sınırlamalar getirmektedir. Bu sınırlamaların tek başına işkence ve kötü muamele teşkil etmeyeceği, cezanın infazının doğal sonucu olarak kabul edileceği bilinen bir gerçektir. Anayasa Mahkemesi (AYM) içtihatlarına göre; eş görüşmesinin mahpusların aile hayatlarını sürdürmeleri bakımından her hâl ve koşulda tanınması gereken, mahpuslar için aile hayatına saygı hakkının olmazsa olmaz bir unsuru olmadığı bu durumun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da kabul edildiği, bununla birlikte eş görüşmesinin, ödül mahiyetinde ve belli koşullara tabi olan bir imkân olduğu ifade edilmiştir (AYM, M.Ç., B. No: 2017/34600, 6/2/2020, para. 62).

15. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Ödüllendirme" başlıklı 51'inci maddesi şu şekildedir: "(1) Hükümlüler, kurum içindeki veya dışındaki genel durumları, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine etkin katılımları, kurum düzenine karşı tutumları ve kendilerine verilen işlerdeki gayretleri dikkate alınarak teşvik esaslı ödüllerden yararlandırılabilirler. (2) Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan evli hükümlüler, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleri ile kurum veya eklentilerinde ceza infaz kurumu personelinin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde görüştürülebilir. (...) (4) Ödüllendirme sisteminin usul ve esasları ile bu ödüllerden yararlanmanın kapsam ve şartları, suç türleri dikkate alınarak yönetmelikle belirlenir."

16. 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir; "Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak aşağıdaki ilkelere uyulur: a) Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile ulaşılmak istenen temel amaç; bu kişilerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmektir. b) Hükümlü ve tutuklulara; ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî görüşleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılamaz ve sırf bu nedenlerle ayrıcalık tanınmaz. c) Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık

olarak verilebileceği göz ardı edilemez. (...)"

17. Mezkûr Yönetmelik'in "Ödüllendirme usulü" başlıklı 10'uncu maddesinin birinci fıkrasında ise; "Kurul, resen veya kurumda görev yapan servislerin teklifi üzerine ilgililerin ödüllendirilmesine karar verebilir." hükmü yer almaktadır.

18. Ceza infaz kurumlarında buldukları ortama uyum sağlamaları ve çevreyle anlamlı bir ilişki kurabilmeleri adına mahpuslar ilgili mevzuat uyarınca; eş ile mahrem görüşme, tek kişilik odada televizyon bulundurma, haftalık telefon görüşme sürelerinin artırılması ve açık veya kapalı ziyaretlerin süresinin uzatılması gibi ödüllerle teşvik edilebilmektedir. Söz konusu ödüllerin verilmesinde kurumun mali ve sosyal imkânları, hükümlü ve tutukluların işledikleri suçun türü, koşullu salıverilme tarihi, kişisel özellikleri ve ihtiyaçları, bedensel ve psikolojik yapısı, eğitim durumu ve mesleği göz önünde bulundurulmakta olup verilecek ödülün niteliği ve süresi ilgili servislerin teklifiyle münhasıran İdare ve Gözlem Kurulunun takdirindedir.

19. Dolayısıyla, eş görüşmesinden kişinin yararlanması bir hak değil ödül olduğu, söz konusu ödül için çeşitli ölçütlerin konulduğu ve bu ölçütlerin değerlendirmesinin İdare ve Gözlem Kurulunun takdir yetkisine bırakıldığı, bunun yanında özellikle ilgili servislerin teklifi ile ödül talebinde bulunulması hususunun İdare ve Gözlem Kuruluna yol gösterici mahiyette olduğu ifade edilebilir.

20. Mahpusların eşleriyle görüşmesi durumunun uluslararası insan hakları hukuku ve içtihatları kapsamında tanınmış bir hak olmadığı, Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallarının eş görüşmesine ilişkin devletlere bir yükümlülük yüklenmediği, ulusal mevzuatta eş görüşme imkanının bir ödül olarak düzenlendiği ve ödülün verilebilmesi için bazı ölçütlerin varlığının gerekli olduğu, bu kapsamda değerlendirildiğinde ceza infaz kurumundaki ilgili servisler tarafından başvuranın ödüllendirilmesi gerektiğine ilişkin bir durumun söz konusu olmadığı hususu göz önünde bulundurulduğunda, İdare ve Gözlem Kurulunun kararının hak ihlaline varacak bir durum yaratmadığı değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

15/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye